

Vertaileva sisällönanalyysi klassisten psykedeelien
käyttökokemuskertomuksista

Anastasia Hartikainen

Proseminaarin tutkielma

Turun yliopisto

Historian, kulttuurin ja taiteiden tutkimuksen laitos

Humanistinen tiedekunta

Folkloristiikka

Syyslukukausi 2019

Sisällysluettelo

1.1 Johdanto	1
<i>1.2 Psykedeeleistä</i>	2
<i>1.3 Aiempi tutkimus</i>	3
<i>1.4 Tutkimusetiikka ja tutkijapositio</i>	4
2. Aineisto ja metodit	6
3. Analyysi	8
<i>3.1 LSD:n kuvailu</i>	8
<i>3.2 Psilosybiinisten kuvailu</i>	11
<i>3.3 Kertomusten vertailu</i>	15
4. Tulokset ja loppupohdinta	18
5. Lähdeluettelo	20
6. Liitteet	22

1.1 Johdanto

Huumeet ovat aihe, joka herättää jokaisessa reaktion. Ne ovat pinnalla yhteiskunnallisessa keskustelussa sekä kansainvälisesti että Suomessa. Kannabiksen käytön rangaistavuuden poistoa vaativa kansalaisaloite etenee eduskuntaan¹, ja psykedeeleistä etsitään muun muassa Yhdysvalloissa hoitoa masennukseen ja addiktioon.² Sielunlääkettä kaipaavat matkustavat alkuperäiskansojen luokse sademetsiin osallistumaan ayahuasca-rituaaleihin.³ Laillisuusnäkökulma ja ongelmakäytön aiheuttamat sosiaaliset ja yhteiskunnalliset vaikutukset ovat aiheita, jotka nousevat luonnollisesti esiin keskustelussa ja tutkimuksessa. Huomio kiinnittyy itse päihteiden käyttäjien sijasta koko kansan tasolle. Haluankin aiheeseen tarttumalla antaa äänen yksilöille problematisoimatta käyttöä, ja samalla tuoda ajankohtaisen aiheen vahvemmin folkloristiikan tutkimuskentälle.

Tutkielmani aiheena on niin kutsuttujen klassisten psykedeealien, jotka olen tässä tekstissä määritellyt koostuvan psilositybiinisenistä ja LSD:stä, käyttökokemuskertomusten väliset sisällölliset erot ja yhtäläisyydet. Keskiössä tutkielmassani on itse kokemus, eli päihteen aiheuttamat muutokset havainnoissa – niin kutsuttu trippi, joka tulee englannin sanasta *trip*, matka.⁴ Tämä rajaa tutkielman ulkopuolelle kaiken, mikä tapahtuu ennen päihteen ottamista ja vaikutusten loppumisen jälkeen. Tässä tekstissä en siis tarkastele esimerkiksi käyttöön valmistautumista tai käytön vaikutuksia arkielämässä. Tavoitteena on selvittää, millaisia eroja ja yhtäläisyyksiä kertomuksilla on päihteiden välillä erilaisissa kokemuksellisissa ulottuvuuksissa, kuten aistien, ajatusten, emootioiden ja sosiaalisuuden näkökulmista. Valitsin vertailtaviksi psykedeeleiksi juuri psilositybiinisenet ja LSD:n siksi, että ne asetetaan tutkimuksessa, sosiaalisessa mediassa ja muussa populaarikulttuurissa usein rinnakkain.⁵ Tätä voi selittää niiden suuri suosio muiden psykedeealien joukossa.

Aiheen ääreen minut johdatti aiempi kiinnostus ihmisten päihteiden käyttökertomuksia kohtaan ja niihin perehtyminen vapaa-ajallani jo parin vuoden ajan. Kaikista lukemistani ja kuulemistani käyttökertomuksista itselleni mielekkäimmältä tutkimusaiheelta vaikuttivat juuri psykedeeelit niiden omalaatuisten vaikutusten, kuten todellisuudesta irtaantumisen ja

---

¹ Kansalaisaloite.fi. <<https://www.kansalaisaloite.fi/fi/aloite/4360>>

² Maps.org. <<https://maps.org/research>>

³ Kavenska, V. 2015. Ayahuasca Tourism: Participants in Shamanic Rituals and their Personality Styles, Motivation, Benefits and Risks. Journal of Psychoactive Drugs.

⁴ Paunonen 2005, 1198.

⁵ Esimerkiksi YouTube -käyttäjän PsychedSubstance video Your First Trip <https://www.youtube.com/watch?v=4P_S0jsZlOM>, The Third Wave -sivuston artikkeli LSD vs Psilocybin Mushrooms <<https://thethirdwave.co/lsd-vs-shrooms/>>

mahdollisten maailmankatsomusta mullistavien kokemusten, vuoksi. Psykedeelien käyttökertomukset tarjoavat katsauksen ihmismielen kykyihin tuottaa kokemuksia, joita on lähes mahdoton kuvailla riittävällä tavalla.⁶ Lisäksi minua kiinnostaa se, miten käyttäjät jäsentävät, kuvailevat ja tulkitsevat kokemuksiaan kerronnan, erityisesti tässä tutkielmassa arkikielen keinoin. Tutkielma on siis vahvasti aineistolähtöinen, sillä koen, että päihteiden käyttökertomuksissa on paljon tutkittavaa ja tarjottavaa folkloristiikalle.

1.2 Psykedeeleistä

LSD:n eli lysergihapon dietyyliamidin hallusinogeeniset ominaisuudet löysivät Albert Hofmann vuonna 1943, minkä jälkeen LSD:n käyttö sekä uskonnollisissa että viihdetarkoituksessa levisi länsimaihin noin vuonna 1949.⁷ LSD on pitkävaikutteinen hallusinogeeni yhdessä muun muassa meskaliinin kanssa. Sen vaikutukset alkavat noin 30-90 minuutin kohdalla aineen nauttimisesta ja kohokohta eli puhekielessä *peak* tai *piikki*⁸, jolloin vaikutukset ovat voimakkaimmillaan, on noin 3-5 tunnin kohdalla. Kokonaisvaikutus kestää kahdeksasta kahteentoista tuntiin.⁹

Psilosybiinisienet, joista Suomessa kasvaa muun muassa suippu- ja huurumadonlakkia, ovat kansainvälisesti tunnetuin huumesieni.¹⁰ Psilosybiiniä sisältäviä sieniä on käytetty uskonnollisissa rituaalimenoissa jo ainakin tuhannen vuoden ajan, ja nykyään ne ovat suosittuja viihdekäytössä.¹¹ Psilosybiinisienten vaikuttavat aineet ovat psilosybiini ja psilosiini, jotka ovat molemmat hermomyrkkijä ja hallusinogeenijä.¹² Tästä huolimatta psilosybiinin myrkyllisyys on alhainen – ihmisen pitäisi syödä oman painonsa verran psilosybiinisieniä, jotta annos olisi mahdollisesti kuolettava – eikä kukaan ei ole tiedettävästi kuollut koskaan psilosybiinisienten tarkoituksellisen syömisen seurauksena.¹³ Psilosybiinisienet kuuluvat keskipituisten vaikutusten psykedeeleihin, joihin kuuluu myös ayahuasca. Sienten vaikutukset huomataan noin puolesta tunnista tuntiin niiden syömisestä, matkan huippukohta on kahdesta kolmeen tuntiin, ja kokonaiskesto on neljästä viiteen tuntiin.¹⁴

---

⁶ Haastattelu H2.

⁷ H.D. Abraham ym. 1996. *Neuropsychopharmacology* 14:285.

⁸ Haastattelu H2.

⁹ Pletscher, A. & Pletscher, D., 1993: *Fifty years of LSD: Current Status and Perspectives on Hallucinogens*.

¹⁰ Salo, P. ym 2005, 32. *Suomen helttasienten ja tattien ekologia, levinneisyys ja uhanalaisuus*.

¹¹ Edmond R. Badham, 1984. *Ethnobotany of psilocybin mushrooms, especially Psilocybe Cubensis*.

¹² Hofmann ym. 1958, Bogusz ym. 1998, Schultes ym. 2001, Stafford 2003

¹³ Edmond R. Badham, 1984. *Ethnobotany of psilocybin mushrooms, especially Psilocybe Cubensis*.

¹⁴ Pletscher, A. & Pletscher, D., 1993: *Fifty years of LSD: Current Status and Perspectives on Hallucinogens*.

Tavallinen annos LSD:tä on 100 mikrogrammaa (μg), eli gramman miljoonasosaa, ja psilosiibiiniä 4-6 mg, jonka saa noin 1-2,5 grammasta kuivattuja psilosiibiinisieniä.¹⁵ Ne lajitellaan niin kutsuttuihin klassisiin eli serotonergisiin hallusinogeenisiin tai psykedeeleihin, joiden vaikutus perustuu niiden kemialliseen rakenteeseen: ne muistuttavat serotoniinia, ja kiinnittyvät nauttimisen jälkeen serotoniinireseptoreihin.¹⁶ Serotoniini on luonnollisesti esiintyvä välittäjäaine, jonka toiminta aivoissa liittyy muun muassa tunteisiin, aisteihin ja tietoisuuteen.¹⁷ Psykedeelien sanotaan akateemisissa kontekstissa muuttavan tajunnan tai tietoisuuden tilaa tavalla, joka on aivotoiminnaltaan samankaltainen kuin esimerkiksi meditoimassa, unessa ja hypnoosissa.¹⁸

Molemmat on luokiteltu Suomen lainsäädännössä huumausaineiksi, eli niiden käyttö, ostos, myynti ja hallussapito on kiellettyä Suomen rikoslain mukaan.¹⁹

1.3 Aiempi tutkimus

Laittomia päihteitä on tutkittu suurimmaksi osaksi lähinnä lääke-, yhteiskunta- ja sosiaalitieteellisesti, eivätkä ne ole kansainvälisessä tutkimuksessa uusia aihepiirejä. LSD:tä on tutkittu paljon 50-luvulta lähtien erityisesti psykoterapian kontekstissa. Juuri psykedeelien lääketieteellinen tutkimus on lisääntynyt viime vuosina erityisesti Yhdysvalloissa, joissa esimerkiksi vuonna 1986 perustettu Multidisciplinary Association for Psychedelic Studies (MAPS) tutkii muun muassa LSD-avusteista psykoterapiaa.²⁰ Lääketieteellisesti psykedeelit ovat melko suosittu tutkimuskohde muun muassa masennuksen hoitoon.²¹

Päihteiden käytön tarkastelu kokemuksellisesta näkökulmasta vaikuttaisi yleistyneen Suomessa viime vuosina. Muun muassa Petteri Koivula (2018) tutki sosiologian pro gradussaan *Psykedeelikokemukset välitysten yhteenliittyminä: Tarkastelussa kokemuskertomukset toimijaverkostoteoreettisesta näkökulmasta juuri käyttökokemuskertomuksia*. Sosiaalitieteiden pro gradussaan *Elämänhallinta ja psykedeelit: Nuorten aikuisten kokemuksia psykedeelien käytön ja elämänhallinnan yhteydestä* Katri Lehtinen (2017) tarkastelee psykedeelien vaikutusta elämänhallintaan kokemuskerronnan

---

¹⁵ H.D. Abraham et al. 1996, 286.

¹⁶ Päihdelinkki

¹⁷ Päihdelinkki

¹⁸ Móró 2017, 23–24; Tart 1969, 1–2.

¹⁹ Päihdelinkki

²⁰ MAPS:in internet-sivut

²¹ Päihdelinkki

avulla. Taina Ukkosen vuonna 2007 julkaistussa artikkelissa *Toivo paranemisesta: Nuoren naisen päihdetarinan rakentuminen haastattelussa* hän tarkastelee yksilön päihdehistoriaa elämäkerronnallisesta näkökulmasta.

Huumausaineita on tutkittu myös kulttuurisesti. Vuonna 2013 julkaistussa kirjassa *Trippi ihmemaahan: huumeiden kulttuurihistoria* Jaakko Hämeen-Anttila kertoo huumeiden käytöstä ja leviämisestä kansainvälisellä tasolla. Anna-Leena Siikala sivuaa aihetta teoksessaan *Suomalainen šamanismi*, jossa hän toteaa suomalais-ugrialaisten kansojen todennäköisesti tunteneen siperialaisten šamaanien käyttämän karpässienen, ja että myös saamelainen noita on tietänyt karpässienen käytöstä.²²

Vuonna 2018 julkaistussa artikkelissaan *Psykedeelien katalysoima mystinen kokemus kokemuskerronnan näkökulmasta* Terhi Pieskä tarkastelee informanttiansa narratiiveissa esille tulevia psykedeelien käytön aikana tapahtuneita mystisiä kokemuksia Antoon Geelsin ja Owe Wickströmin (2009) määrittelemän mystisen käsitteen avulla. Kertomuksissa on monia samoja piirteitä, kuten entiteettien kohtaamista ja äärimmäisiä rakkauden tunteita, mutta ne ovat silti kaikki erilaisia. Yhteistä kaikissa kokemuksissa on käyttäjän maailmankuvan muuttuminen mystisen kokemuksen jälkeen.²³

Akseli Virratvuori tarkastelee vuonna 2017 valmistuneessa folkloristiikan pro gradussaan *Kannabiksen käyttäjä suvaitsevaisuuden kynnyksellä - suomalainen ritualisoitu kannabiksen käyttö siirtymäriittinä* kannabiksen polttamisen rituaalisuutta ja siihen liittyvää initiaatiota Arnold van Gennepin kolmivaiheisen initiaatioteorian näkökulmasta.

1.4 Tutkimusetiikka ja tutkijapositio

Koska tutkimuksen kohteena on laittomat päihteet, on tutkielman eettisyydestä pidettävä huolta sekä suunnittelussa että toteutuksessa. Yksilön päihteiden käyttö kuuluu esimerkiksi seksuaalisen suuntautumisen ja poliittisten näkemysten kanssa niin sanottuihin arkaluontoisiin asioihin, jotka on otettava huomioon niiden liittyessä tutkimukseen.²⁴ Kuten aiemmin mainitsin, käytän aineistonani haastatteluja eli suullisia kertomuksia. Tutkielmassa on

---

²² Siikala 1999, 238.

²³ Pieskä 2018, 20.

²⁴ Kuula, 2005.

huolehdittava siitä, ettei kertomusten välittäjille eli informanteilleni koidu haittaa tutkimukseen osallistumista. Tämän vuoksi on erittäin tärkeää, että haastateltavien yksityisyys suojataan.

Tutkimuksen eettisyyden varmistukseni olen pyrkinyt noudattamaan toteutuksessa ihmistieteisiin luettavien tutkimusalojen eettisiä periaatteita ja lähtenyt aineiston luomiseen näitä periaatteita sekä tutkimukseen osallistujia kunnioittaen. Tutkimuksessa on toteuduttava ihmisten itsemääräämisoikeus, henkisen ja fyysisen vahingoittamisen välttäminen, ja yksityisyyden suojeleminen.²⁵ Haastateltavia olen informoinut mahdollisimman huolellisesti siitä, missä tutkimuksessa on kyse, jotta heidän itsemääräämisoikeutensa tutkimukseen osallistumisesta täytyisi. Tähän liittyy esimerkiksi tutkimusongelman ja tutkimuksen tavoitteen selittäminen, ja kertominen niistä tavoista, joilla tuotettua aineistoa käsitellään ja miten heidän henkilöllisyytensä paljastumattomuus turvataan. Olen myös kertonut, että heillä on täysi oikeus perua tutkimukseen osallistumisensa milloin tahansa, jolloin poistan heidän haastattelunsa. Haastattelut litteroin mahdollisimman nopeasti haastattelun toteuttamisen jälkeen, ja tämän tehtyäni olen tuhonnut nauhoitteen, jotta heidän henkilöllisyydestään ei jää äänitodisteita. Lisäksi olen pitänyt huolta, että nauhoitteita on kerrallaan olemassa vain yksi kopio, jolloin ylimääräisiä tiedostoja ja näin henkilötietoja ei jää jälkeä.

Tutkittaviin kohdistuva vahinko voi olla joko henkistä tai fyysistä, joista ensimmäinen on melko vaikeasti mitattavissa.²⁶ Henkistä vahinkoa voi haastateltaville aiheuttaa esimerkiksi huonojen käyttökokemusten muistelemine. En pyytänyt haastateltavia kertomaan niin kutsutuista ”huonoista tripeistä”, jotka saattavat olla jopa traumaattisia²⁷, vaan he saavat valita täysin itse, millaisista kokemuksista he kertovat. Informanteilla on haastattelun aikana täysi oikeus olla vastaamatta joihinkin kysymyksiin tai keskeyttää haastattelu kokonaan.

Tietosuojana on laittomuuden vuoksi tässä tutkielmassa tutkimuseetiikan ydin: jos tutkitut henkilöt ovat tunnistettavissa, vaarantaa se kaikki muutkin eettiset periaatteet. Tämän vuoksi kerron heistä tutkielmassa hyvin vähän, ja haastateltavat on pseudonymisoitu. Lisäksi olen kertonut haastateltaville, että tutkijalla on velvollisuus ilmoittaa poliisille sellaisista törkeistä rikoksista, jotka voitaisi vielä estää, jos tällaisia tulee haastatteluissa esille.²⁸ Tämän vuoksi kehotin

---

²⁵ Kuula 2005.

²⁶ Kuula 2005.

²⁷ Erowid Experience Vaults –sivuston LSD:n ja psilosybiinienien trippiraportit kategorioissa Bad Trips, Train Wrecks & Trip Disasters ja Difficult Experiences.

²⁸ Tutkimuseettinen neuvottelukunta 2019, 9.

haastateltavia olemaan kertomatta tällaisista asioista ja keskittymään vain menneisyyden kertomuksiin.

Kuten aiemmin mainitsin, olen vapaa-ajallani lukenut paljon käyttökokemuskertomuksia ja perehtynyt aiheeseen jo parin vuoden ajan. Ongelmia tutkielmassa voikin tuottaa se, etten mahdollisesti pysty huomioimaan kaikkia kysymyksiä, joita aiheesta voi nousta mieleen, enkä näin pysty tarjoamaan kovin selkeää johdatusta aiheeseen. Tämän vuoksi olenkin pyrkinyt huomioimaan sen, ettei aihe ole monille yhtä tuttu kuin minulle, ja kertomaan mielestäni tarvittavia pohjatietoja psykedeelista ja niiden käytöstä.

Lisäksi on syytä painottaa, etten aiheen avoimesta käsittelystä huolimatta rohkaise, painosta tai suosittelen ketään kokeilemaan laittomia päihteitä. Kokemukset, joita analysoin, ovat yksilöiden omia tulkintoja ja näkemyksiä päihteiden käytöstä, ja toimin vain niiden tutkijana.

2. Aineisto ja metodit

Informantit ovat kaikki minulle ennalta tuttuja henkilöitä, joiden tiesin kokeilleen psykedeelisiä, joten haastateltavien hankkiminen oli suhteellisen helppoa. Tutkielmassa on toki huomioitava tuttavuussuhteeni haastateltaviin: he ovat saattaneet kertoa minulle eri asioita ja eri tavalla, kuin jos olisin ennalta tuntematon tutkija. Koska tutkielma käsittelee arkaluontoista, jopa tabuksi lajiteltavaa aihetta ja tutkittavat ovat leimautumisen riskin kohteena, on tuttavuussuhteeni todennäköisesti hyödyttänyt minua haastatteluissa. Erillistä luottamussuhdetta ei ole tarvinnut lähteä rakentamaan, minkä vuoksi puhuminen on voinut olla haastatteluissa luontevampaa, ja informantit luottavat siihen, että käsittelen heidän henkilötietojaan ja aineistoa huolellisesti ja kunnioituksella. On myös hyvä ottaa huomioon se, että haastateltavat tuntevat toisensa ja ovat todennäköisesti puhuneet käyttökokemuksista keskenään, ja muun muassa sanavalinnat ovat voineet levitä ja sekoittua haastateltavieni keskuudessa.

Itse haastattelupyynnöt tein H1:lle puhelun välityksellä ja H2:lle viestin välityksellä. Kerroin, että teen tutkielmaa klassisten psykedeelien käyttökertomuksista ja pyysin, voisinko haastatella heitä. H3 osoitti kiinnostusta haastateltavaksi tulemisesta sen jälkeen, kun H1 kertoi hänelle tutkielmasta. Kaikki tutkittavat suostuivat välittömästi ja osoittivat innostusta ja motivaatiota osallistumista kohtaan. Tarkemman informoinnin halusin hoitaa kasvotusten, ja tämä tapahtui

haastatteluajankohtana ennen nauhoittamisen aloittamista. Informoin tutkittavia mahdollisimman selkeästi siitä, mitä tutkimukseen osallistuminen heille tarkoittaa, jotta tutkimuseettinen itsemääräämisoikeus täyttyisi. Kerroin heille tarkemmin aistimuksiin keskittyvästä näkökulmastani ja psykedeelejä vertailevasta otteestani, sekä siitä, mitä tietoja heistä tutkielman yhteydessä välittyisi eteenpäin - ikähaarukka, sukupuoli, sekä tutkielman kannalta relevantit päihteiden käyttöön liittyvät tiedot.²⁹

Koska kaikki informanteistani eivät ole käyttäneet molempia psykedeelejä, pyysin haastateltavia 2 ja 3 kertomaan kaksi LSD-kertomusta ja yhden psilositybiinikertomuksen, ja haastateltavaa 1 kertomaan kaksi psilositybiinisienten käyttökertomusta. Näin minulla on neljä kertomusta molemmista päihteistä vertailtavaksi.

Haastatteluaineiston muodostaminen tapahtui johdetulla teemahaastatteluilla, joita varten tein muistini tueksi listan teemoista, joista halusin kysyä.³⁰ Koska aiemman kuulemani ja lukemani mukaan psykedeelimatkasta kertominen ja sen kuvailu voi olla haastavaa, pyysin aluksi haastateltavaa kertomaan jostakin kokemuksesta vapaasti, minkä jälkeen tai aikana kysyisin tarkentavia kysymyksiä teemoittain. Teemat järjestelin aiemmin mainitsemieni kokemuksellisten ulottuvuuksien mukaan: kaikki aistit ja näiden lisäksi vielä sosiaalinen ja henkinen tai emotionaalinen puoli. Pyrkimys oli saada haastateltavat kuvailemaan kertomuksiaan mahdollisimman monipuolisesti. Kun teemat oli käsitelty läpi yhden kertomuksen osalta, kysyin haastateltavalta, olisiko hänellä lisättävää. Jos hän vastasi ei, pyysin haastateltavaa kertomaan seuraavan, jonka aikana kysyin jälleen teemoittain tarkentavia kysymyksiä. Koska H2 ja H3 ovat käyttäneet molempia psykedeelejä, pyysin heitä vielä vertailemaan haastattelun lopuksi päihteiden vaikutuksia keskenään.

Litteroinnin yhteydessä kävin aineistoa läpi lähiluvun keinoin, minkä vuoksi haastattelut on litteroitu melko tarkasti. Koska fokus on siinä, mitä haastateltavat sanovat, eikä miten, olen pääasiassa jättänyt niin kutsutut täytesanat pois. Lähiluvulla pohjustin tulevaa sisällönanalyysia. Lähiluvun ja litteroinnin jälkeen aloitin sisällönanalyysin tekemisen lajittelemalla litteroinneista teemakohtaisesti kertomuksissa kuvatut vaikutukset ja vertailemalla kertomuksia keskenään muistiinpanojen avulla.

---

²⁹ Kts. liite 1.

³⁰ Kts. liite 2.

3. Aineiston analyysi

3.1 LSD:n kuvailu

Sekä H2 että H3 valitsivat ensimmäisiksi kertomuksikseen ensimmäisen kerran, kun he kokeilivat LSD:tä. Tämä todennäköisesti johtuu siitä, että ensimmäisestä kerrasta on helppo aloittaa, sillä se on usein jäänyt selkeimmin mieleen. H2 kertoo ottaneensa 180 µg ja H3 “puoltoista mikkiä”³¹, jonka olen tulkinut sadaksiviideksikymmeneksi mikrogrammaksi, sillä 1,5 µg ei ylitä LSD:n kynnyksärajoa.³² Kumpikaan haastateltavista ei kerro päihteen määrää toisessa kertomuksessa. Tässä, kuin myös psilosybiinisten tapauksissa, on otettava huomioon, että vaikutusten intensiteettiin vaikuttavat sekä annoksen koko että päihdettä nauttivan henkilön paino ja pituus.³³

LSD-kertomuksissa muutokset näkökentässä ovat samankaltaisia, mutta intensiteetiltään vaihtelevia. H2:n kertomuksissa näön muutokset ovat selkeitä ja monipuolisia. H2 ja H3 molemmat kuvailevat, että asiat alkavat näyttää terävämmiltä, ja olisi kuin näköaisti muuttuisi enemmän HD:ksi. Värit muuttuvat voimakkaammiksi ja ne saattoivat vaihdella. Lisäksi H2:n kertomuksessa asiat ja esineet saivat jonkinlaisia kehyksiä, halo-efektejä tai auroja. Molemmilla esineiden havaitut etäisyydet saattoivat vaihdella. Lisäksi näkökentässä olevat asiat saattoivat liikkua tai asiat ja esineet muistuttaa joitakin muita asioita. H3 kertoi, että hänelle ei ole matkan aikana ilmestynyt näkökenttään kuvioita.

“ -- olin kyykyssä siinä lattialla ja pikkuhiljaa huomasin että ku lattiaa tuijotti ni alko nämä muruset ja tämmöset näyttämään pieniltä ötököiltä jotka ois ollu niinku veden pinnassa. Että huomas siitä että ne visuaaliset efektit alko nousemaan pintaan että... Alko näkemään sellasia asioita mitä ei normaalisti näe ellet oo ottanu jotai mieltä laajentavaa.” [H2]

H2:n käyttämä kuvaus mielen laajenemisesta matkan aikana tulee myös muissa kertomuksissa esille ajatusten monipuolistumisen keinoin: omaa elämää ja omia ajatuksia kykenee matkan aikana pohtimaan uusista, aiemmin tuntemattomista näkökulmista.

“Ja sitten asioita jos miettii jottai niinkun omia juttuja mitä, niin tota, sit jotenki monelta näkökannalta, tai miettii asioita silleen, ni siltä kannalta erilaista ajatuksenjuoksua. Et miettii jotenki paljon laajemmin asioita. Ja tulee oltua niinkun vähän... Et ulkopuolelta tarkkailis ihteessä ja mietiskelis ulkopuolisen silmin.” [H3]

³¹ “Mikki” on puhekielen sana mikrogrammalle.

³² Murphree 1962, 314. Quantitative studies in humans on the antagonism of lysergic acid diethylamide by chlorpromazine and phenoxybenzamine

³³ LSD:n kynnyksärajo on noin 0,260-0,295 µg/kg. Murphree 1962.

Ajatuksiin tiiviisti liittyvät matkan aikana koetut tunteet, jotka vaihtelevat kertomuksissa suuresti. Yhteistä kaikissa kertomuksissa on tunteiden herkkä ja voimakas vaihtelu positiivisen ja negatiivisen välisellä skaalalla: pienet asiat, jotka eivät normaalisti tuntuisi kovin erikoisilta, saattoivat aiheuttaa erityisen voimakkaita positiivisia tai negatiivisia tunteita. Tätä psykedeelien käytön aikaista avoimuutta emootioiden heittelylle kuvastaa hyvin H2:n ensimmäinen kertomus, jonka alussa hänen paniikkikohtauksensa hävisi hetkessä ja olotila muuttui yhtäkkiä positiiviseksi.

“No sen paniikkikohtauksen aikana oli hätä ja sellane sekava olo, että tuntu että kaikki äänet ja semmoset ympärillä tuntuvan isolta melulta ja semmoselta häslingiltä et kaikki oli vaa sekavaa ja pelottavaa aluks. Ja sitte se, tuota, sekavuus vaihtu saman tien, se paniikki loppu ku seinään sen kaverin kysymyksen ansiosta et mikä sulla on hätänä. Niinnii se vaihtu saman tien semmoseen seesteiseen rauhaan ja ilon ja lämmön tunteeseen.” [H2]

Ympäristöllä ja henkilön omalla mielentilalla vaikuttaa olevan suuri vaikutus siihen, millainen matkasta tulee. H2 käyttääkin haastattelussa sanaa *setting*, jolla hän viittaa Norman E. Zinbergin käsitteisiin *set and setting*. Zinbergin mukaan *set* eli käyttäjän mielentila ja *setting* eli käyttöympäristö vaikuttavat siihen, millainen päihteen käyttökokemuksesta tulee.³⁴ Virratvuori kiinnitti pro gradussaan huomiota siihen, että hänen informanttinsa Orvokki käytti myös näitä käsitteitä, ja Virratvuoren mukaan tämä saattaa johtua huumeiden käyttöä koskevan tiedon liikkumista kansainvälisesti käyttäjien ja tiedeyhteisöjen välillä.³⁵

Matkojen aikana H2 ja H3 ovat kokeneet hyvin paljon positiivisia tuntemuksia ihmisiä, ympäristöä ja omaa itseä kohtaan. Kuvaukset vaihtelevat ympäröiviin ihmisiin suuntautuvasta lämmön, turvallisuuden ja välittämisen tunteesta jopa rakastavaan suhtautumiseen ihmisiä ja maailmaa kohtaan.

“Sen, että kävi parvekkeella, ja ku kahto luontoo, ni siitäki tuli niinku pelkästään ku näki taivaan, --- ni siitäki tuli semmonen lämmin ja hyvä olo, et ihanaa ku olen tässä ja ihanaa ku olen elossa ja että, että miten kaikki voikaan olla näin kaunista ja hienoa. Ja että elämä on vaan tämmöstä ja että kaikki on just nyt niinku pitääkin ja hyvin.” [H2]

H3:n kuvauksesta välittyä sosiaalisuuden lisääntyminen matkan aikana, ja ero positiivisten tuntemusten määrässä on selkeä verratessa ensimmäistä ja toista kertomusta.

“No itellä ainaki niinku ne tyypit oon tuntenu jo aiemmin mut ne jotka oli niin en silleen niin hyvin tuntenu mutta sit oli jotenki helppo silleen tutustua, ja sitte oli mukava ku oli ihmisiä tässä. Ja sitten tuli, tai tulee semmonen välittävä olo, et jotenki välittää. Ehkä liittyy sihe ku tuntee muutenki tunteet nii eri tavalla ni sitte jos on oikeesti hyvä tyyppi, semmone... ja hyviä tyypejä kaikki oli vaikken tuntenukkaa, ni nyt tuntee paljon paremmin. Mutta sillan tota... Kyllä

---

³⁴ Zinberg 1984, 5.

³⁵ Virratvuori 2017, 50.

sitä suhtautuu jotenki rakastavasti muihin ihmisiin. Se oli se eka kerta just silleen vähä tylsä ku yksinään oli ni ei ollu tekemistä. Mut sitte oli mukava ku oli muita.” [H3]

Lähes kaikissa LSD-kertomuksissa yhteistä on olotilan muuttuminen aktiivisemmaksi. Sekä H2 että H3 kuvaavat kertomuksissaan H3:n ensimmäistä kokeilukertaa lukuun ottamatta, että matkan aikana on tehnyt mieli tehdä erilaisia asioita, joista yksi on tupakan polttaminen.

“Et hapoissa tulee sellanen aika aktiivinen olo, niinni, tekee mieli koko ajan liikkua, ja kaikki asiat tuntuu hirmu monimutkasille, esimerkiksi et yks heittää ajatuksen et mennää röökille, ja sit siitäki, tuntuu et siitäki alkais semmone toisenlainen matka, et okei, et missä on tarvikkeet, millä kääntää rööki, ja seki on hirmu haastavaa, ja sitte, öö, röökin polttaminen ja sinne ulos meneminen polttamaan sitä röökiä ni se kaikki tuntuu semmoselta yhteiseltä tekemiseltä että kaikki on hukassa, mitää et löyä, ihmettelet kaikkee ja sitte saatat jäähä haaveilemaan siinä vähäks aikaa ja unohat et mitä olit tekemässä ja sit kohta taas muistat et ainii piti mennä röökille ja sit siinä onki menny taas puol tuntia eteenpäi. Että ajan kyllä sai kulumaan hirmu nopeesti siinä olotilassa, et tylsää ei missään vaiheessa tullu. Et se saatto olla ihan semmosia perusasioita et käyä röökillä tai muuten vaa ulkona ihastelemassa paikkoja tai iha istutti sisällä ja juteltiin. Ni kaikki tuntu hirmu aktiiviselta et ei jääny semmosta ‘mitä mä nyt teen’ -oloa.” [H2]

Aktiivisuuden lisäksi H2:n kertomuksissa on vahvasti läsnä lapsenomainen tunnetila LSD:n käytön aikana. Esimerkiksi ensimmäisen matkan aikana hän muisti lapsuudestaan tilanteen, jossa hän oli kaupassa ja kadotti äitinsä. Samaisen kokemuksen aikana hän haki turvaa “muovinpalasesta”, joka muistutti häntä lapsuuden pehmolelustaan, ja joka sai hänet “palaamaan todellisuuteen” LSD:n vaikutuksista huolimatta. Lisäksi hän kuvailee olotilaa villiksi, leikkisäksi ja pirteäksi. H3 ei käytä tällaisia lapsenomaisuuteen viittaavia sanoja tai kuvauksia omissa kertomuksissaan.

“-- se tuntu niinkun tosi semmoselle vähän niinku ois ottanu vauhtia³⁶ että oli hirmu pirtee olo. -- ja sitte vielä se ku tripin aikana tuli useesti semmonen olo että tuntee ittensä taas lapseks, niinni tuli semmonen niinku, et ois ku pieni lapsi karkkikaupassa, et semmonen vilkas ja villi olo, niinku ois semmonen lapsenmieline kikatus pyörii päässä ja et kaikki naurattaa ja kaikki on hauskaa ja jännää ja kivaa. Semmone et ku pieni lapsi kokee jotai uutta HopLopissa tai vastaavassa et semmone olo henkisesti.” [H2]

Kuvauksissa myös äänet saavat matkan aikana uusia ulottuvuuksia, joiden intensiteetti vaihtelee. Yhteinen piirre kuuloaistin muutoksissa on musiikin kuulostaminen jollain tavalla erilaiselta tai uudelta. H3 myös mainitsee, että äänten etäisyydet saattoivat vaihdella, mitä tapahtui myös näköaistin kanssa. Äänet saattoivat lisäksi kuulostaa sekavilta.

“-- musiikki kuulosti iha erilaiselta, tuntu että niinku kaikki meni musiikin tahtiin, niinku visuaalit ja värit ja tämmöset et niinku ne ois sykkiny sen musiikin tahtiin. -- Ni se myötäili hyvin paljon niinkun niitä visuaalisia ärsykeitä se musiikki --” [H2]

---

³⁶ “Vauhti” on puhekielen sana amfetamiinille.

Kuten H2 lainauksessa kuvaili, aistit ja tuntemukset saattoivat eri tavoin sekoittua toisiinsa kertomuksissa, esimerkiksi musiikki saattoi vaikuttaa näkökentän muutoksiin niin, että nähdyt kuviot muuttuivat musiikin mukana. Tämä vaikuttaakin jonkinlaiselta synestesiaalta eli aistien sekoittumiselta toisiinsa, vaikka haastateltavat itse eivät tätä käsitettä käytäkään.

Fyysisissä vaikutuksissa on melko paljon eroja kuvailujen kesken. H2:n kertomuksissa fyysisiin oireisiin kuuluvat muun muassa kehon ja erityisesti käsien hikoilu. Oma keho saattoi hänen mukaansa myös tuntua vieraalta, esimerkiksi matkan aikana piirtäessä hänestä tuntui, että paperille olisi piirtänyt jonkun muun käsi hänen sijastaan. Tavallisista fyysisistä tuntemuksista irtaantuminen tai niiden vääristyminen tulee vahvimmin esille H2:n haastattelussa.

“Yhessä vaiheessa tuntu sille että mulla ois etuhampaat lähössä irti, että se tuntu ihan selkeesti siltä että mulla ois etuhampaat heilunu ja olin ihan siinä uskossa että mulla lähtee kohta hampaita irti. Että suu tuntu semmoselle, että ihan ku ois taas pureskellu jotain Legoja suussa, et olis niinku... emmä tiä, sehän on limakalvo mitä kautta se vaikuttaa kuitenkin, ni suu tuntu semmoselle turralle ja ihan ku ois vaan pystyny vetämään hampaita irti ja koko ajan vaan liikuttelin hampaita että ihan varmasti heiluu ja lähtee irti ja kaikkee, ni mulle koko ajan vaan sanottiin ja toistettiin että ei lähe, että kaikki hampaat on edelleen tallessa.” [H2]

H3:n kuvaileman mukaan kehollisia tuntemuksia tulee hyvin vähän, eikä hänen kuvailemiinsa tuntemuksiin liity hikoilua tai vierauden tunnetta. Ensimmäisen kokeilukerran aikana fyysisiä muutoksia ei tullut lainkaan, mutta toisella kerralla jalat ja liikkuminen tuntuivat raskailta, ja saunan lämpö tuntui erilaiselta kuin normaalisti.

“-- huomaa jotenki, tuntu olo semmoselta et leijuis. -- Sauna tuntu tosi, siellä niinkun huomaa, se lämpö oli jotenki semmosta, sitä ei huomannu silleen lämpönä vaan se oli semmosta pistelyä vähän niinku. Se tuntu tosi hyvältä... -- No jalat tuntu vaan aika painavilta ja liikkumine oli vähä semmosta raskasta. Mut se on alkutripistä justiaa, mut ei mitää sen isommin kyllä.” [H3]

Maku- ja hajukokemuksia haastateltavat eivät kuvaile kovin monipuolisesti tai tarkasti, vaikka näissäkin on selkeästi tapahtunut suuria muutoksia. Mahdollinen selitys kuvailun vähyyteen voi olla se, ettei matkan aikana tule mieleen syödä kaikkien muiden aistiärsykkeiden lisääntymisen takia, ja tällöin keskittyy esimerkiksi näkömuutoksiin, musiikin kuuntelemiseen, ihmisten kanssa juttelemiseen ja yhteiseen tekemiseen. H2:n toisessa kertomuksessa hän nautti LSD:n Sisu-pastilliin imeytettynä, ja tämä huomion kiinnittyminen suuhun todennäköisesti johti vahvaan aistiharhaan hampaiden lähtemisestä irti. Ainoa maininta hajuaistin muutoksesta on H3:n kertomuksessa. Vähäiset kuvaukset maku- ja hajuaistien muutoksista ovat kuitenkin luonteeltaan erikoisia, esimerkiksi H2:n mukaan veden juominen tuntui siltä, kuin sen tekisi ensimmäistä kertaa.

“Tai no semmonen on monesti, se on yhtäläistä tripeillä ollu et semmonen joku kemikaalimainen haju niinku... Tunnistaa jostaki, mä en tiä mistä se tulee -- Ja sitten tota piti maistaa havunneulasia, ne maistu mustikalle. Ja niissä se maku oli tosi semmonen selvä ja semmonen tosi makkee. Ja semmonen voimakas maku.” [H3]

Huomion arvoista kertomuksissa on vierauden, jännittävyyden ja erikoisuuden kuvailu samanaikaisesti turvallisuuden, lämmön ja seesteisyyden kanssa. H3:n ensimmäisen matkan aikana ikkunasta katsottuna ulkomaailma näytti jopa “toiselta maailmalta”, eikä hän tämän vuoksi tahtonut mennä ulos lainkaan. Tämä kuvailu luo kertomuksiin erikoisen kontrastin, joka muistuttaa luonteeltaan aiemmin käsiteltyä tunneskaalan voimakasta vaihtelua ja herkkää suggestiota³⁷ eri tunnetiloille.

3.2 Psilosybiinisienten kuvailu

H1 kertoi syöneensä kaksikymmentä sientä ensimmäisessä kertomuksessaan, joka oli myös hänen ensimmäinen psykedeelien käyttökertansa. Toisessa kertomuksessa hän söi aluksi neljäkymmentä sientä ja vaikutusten alkaessa vielä kaksikymmentä sientä lisää, mikä on kokonaisuudessaan normaaliannokseksi kutsuttuun määrään ja muihin kertomuksiin verrattuna melko suuri annos. H2:n kertomuksessa hän otti noin kolmekymmentä sientä, ja H3 noin kaksikymmentäviisi.

Näkökentän muutokset ovat melko samanlaisia kaikissa kertomuksissa. Värien muuttumisen kuvailu vaihtelee hieman: H2:n mukaan värit eivät välttämättä voimistu vaan muuttuvat pehmeämmiksi, kun taas H1:n mukaan ne kirkastuvat. H3 puolestaan kertoi, ettei hän ole kokenut kyseistä matkaa aiemmin psilosybiinisienten käytön yhteydessä näkökentän muutoksia. Hän ei kuitenkaan maininnut kertomuksessaan värien muuttumista, vaan erilaisten kuvioiden, kuten taulussa olevien puunoksien ja piirroksen viivojen liikkumista. Myös H1 raportoi paikallaan olevan kuvan näyttäneen liikkuvalla. H3:n kertomuksessa tulee esiin myös synestesiaa, sillä hänen tarkastelemissa piirroksen viivat liikkuiivat tai värähtelivät hänen kuulemansa musiikin mukana. Paikallaan olevien asioiden havaittu liikkuminen tulee esiin myös muissa kertomuksissa.

“Ja sen tripin aikana sitten myöskin se, -- tota, näin, joku kuva jostai naisesta jossa oli ympärillä paljon yksityiskohtia niin, sitte se pysäytetty kuva näytti siltä että se nainen siinä heiluttaa lanteitaan.” [H1]

---

³⁷ Suggestiolla tarkoitan tässä avoimuutta erilaisten tunteiden ja ajatusten omaksumiselle.

“ -- mulla on taulu semmosesta metsästä tuolla alakerrassa ni siinä rupes ne puunoksat niinku kasvamaan ja liikkumaan siinä ja sitte... Kaveri piirti, ni sitte siinä musiikin tahtiin värähteli se piirustus, aina ku veti uuden viivan ni se väris sillee musiikin tahtiin.” [H3]

H1 ja H2 molemmat käyttävät näkökentän muutosten kuvailuun pehmeeseen viittaavia sanoja, kuten “aaltoileva” ja ”soljuva”. H2 sanoi myös, että visuaalit muistuttavat “mössöä”, jota H3 puolestaan käytti kuvailemaan sitä, miten musiikin saattaa kuulla. Hänen mukaansa muutkin äänet saattavat vääristyä. H3 ja H1 mainitsevat, että matkan aikana tekee mieli kuunnella erilaista musiikkia, kuin mitä normaalisti: he suosivat rauhallisemmalta kuulostavia kappaleita. Kaikki haastateltavat mainitsivat, ettei musiikki kuulosta kovin erilaiselta kuin normaalisti, vaan sitä on yksinkertaisesti mukava kuunnella. H1 kertoi myös, että musiikki saattoi ”resonoida korvan sisällä”, mikä tuntui hyvältä, ja lisäksi nopeatempoiseen musiikkiin ei jaksanut keskittyä. H2 puolestaan ei kuvaile tällaisia vaikutuksia.

“Et muistan yhen kerran ku otin sieniä yksin ja jäin kuuntelemaan semmosta semi psykedeelistä rokkia yksinään kämpälle ja mulla tuli siitä musiikista semmonen, niinku, vaikka se olik semmosta, ehkä, aika nopeetemposta ja semmosta, no, rokkia, ni mulla tuli siitäki semmone et ei vitsi kaikki tuntuu nii hyvältä ja ihanalta ja oli yhteydessä siihe musiikkiin ja tuntu et ois ite ollu sen musiikin keskellä ja se tuntu semmoselta euforiselta kokemukselta kuunnella vaa sitä musiikkia ja olla iha messissä niissä biiseissä ja kaikissa kohissa ja tämmösissä.” [H2]

Musiikki saa kertomuksissa vaihtelevia merkityksiä, mutta valtaosassa sillä oli vaikutus kokemukseen, tai sitä käytettiin oman olotilan ohjailemiseen.

“ -- tai musiikki aina vaikuttaa aika paljon siihen että millanen olo tulee musiikista. Se et jos joku biisi soi, oliko se joku Infected Mushroomin joku teknobiisi tuntu iteltä tosi ahistavalta yhtäkkiä se biisi, pakko oli vaihtaa koko, ku se oli jotenki painostavan tuntunen. Tapahtuu joskus sitäki että äänet vääristyy, jotkut kuulostaa tosi oudolta, et musa on semmosta mössö, et ei saa silleen selvää, selvää, mutta... musiikki vaikuttaa aika paljon itellä tripillä et tuntee et millanen, sen takia tykkään kuunnella tosi erilaista musiikkia tripillä ku yleensä, en kuuntele metallia ikinä, tai mielellään tripillä justiisa ku mieluummin sellasta rauhallista ja semmosta mistä tulee hyvä fiilis.” [H3]

Kaikissa psilositybiinisienten käyttökertomuksissa lukuunottamatta yhtä, jota H1 kuvasi huonoksi tripiksi, tulee esille rakastava ja välittävä suhtautuminen muihin ihmisiin, ympäristöön ja itseensä. H2:n ja H3:n kertomuksia yhdistää sosiaalisuuden lisääntyminen ja muiden kanssa kommunikoinnin tärkeys sekä muihin suhtautuminen huolehtivasti, empaattisesti ja välittävästi. H1 kuvasi ensimmäisessä kertomuksessaan kokeneensa rakkautta juuri ulkomaailmaa ja itseään kohtaan.

“ -- esimerkiksi jos joku poistu siitä tilasta ni hirmu huoli heti et minne se meni et missä kaikki on... Ku vaa yks tyyppi lähti et heti oli pakko tarkastaa kaikki, et just silleen aika rakastava olo taas oli. Ja varsinki ku hyviä kavereita paljon ni mukava ku oli parhaita kavereita ympärillä. Se

oli, tunteena semmonen hyvä, voimakas se, tottakai mukava muutenki ku on kavereita mut sitte sen vaa tunsi, seki tunne voimistuu älyttömästi.” [H3]

“Ja oli jotenki sillon sillä trippikokemuksella muutenki semmonen tosi hyvä olo että oli sellasta tervettä itserakkautta ilmoilla ja samaten sitte ulospäin maailmaa kohtaan semmosta rakkauden tunnetta.” [H1]

H1:n toisen kertomuksen, jonka hän lajitteli huonoksi tripiksi, aikana hän ei kommunikoinut muiden kanssa juuri ollenkaan. Myös H2 kertoi, että eräässä vaiheessa kokemuksen aikana hän ajatteli kaiken negatiivisesti. Tämä tunteiden, ajatusten ja puheenaiheiden laaja skaala vaikuttaa jälleen herkältä suggestiolta ja mieleen tulevien näkökulmien lisääntymiseltä. Tunteiden ja ajatusten äärimmäinen vaihtelu positiivisen ja negatiivisen välillä on selkeästi läsnä kertomuksissa, ja ne vaihtelevat kuolemanpelosta euforiaan. Lisäksi pienet, negatiiviset asiat ja ajatukset saattoivat H2:n ja H3:n kertomuksissa tuntua jopa epärealistisen pahoilta.

“ -- muuten sitte vaa makasin sohvalla ja pelkäsin sitä että minä herään kohta, et oon parvekkeelta hyppäämästä alas, ja pelkäsin sitä että tapan ihteni tavallaan tiedostamattomassa tilassa, et siinä oli semmosia heräämiskokemuksia ihan jopa viiden sekunnin välein oli pahimmillaan jonkin aikaa niitä. Että tuntu siltä että minä käytän vaa silmiä kiinni, mut sit se silmien kiinni käyttäminen tuntu siltä että minä oisin käyny jopa unessa vähä aikaa ja samantien heränny uudestaan, vähän eri tunteet pinnassa, mut sit siellä oli se pelko semmonen pohjimmainen mikä pysy aina.” [H1]

Kertomuksissa mainitaan kyky miettiä asioita monipuolisemmin, esimerkiksi H3 kertoi, että hän saattaa matkan aikana miettiä asioita, jotka ahdistavat, mutta itse asioiden miettimisestä, niiden läpikäymisestä ja päätökseen pääsemisestä tulee hyvä olo. Syvälliset ajatukset tulevat H2:n kertomuksessa ilmi muiden ihmisten kanssa jutteleminen aikana. Myös H3 kertoi, että matkan aikana tulee keskusteltua muunlaisista asioista kuin normaalisti. H1 puolestaan sanoi toisessa kertomuksessaan, ettei pelon vuoksi pystynyt huomioimaan muita ihmisiä tai ympärillä tapahtuvia asioita lainkaan.

“ -- oli jotenki mukava seurata ku muut teki, ja justiisa ku on muitaki muusikoita just täällä, ni oli hauska jutella just niistä asioista, mut en mä... en mä tiiä, ei siinä just sillee muista kunnolla tai näi. Mutta kommunikointi on just sillee hauskaa kumminki toisten kanssa. Tykkään kommunikoida tossa tripin aikana ja tulee keskusteltua tosi erilaisista asioista ku mistä yleensä.” [H3]

Kysyessäni haju- tai makukokemuksista kukaan haastateltavista ei kertonut huomanneensa minkäänlaisia muutoksia. Yhteistä vaikuttaisi olevan se, ettei matkan aikana ole tehnyt mieli syödä, tai syöminen ei ole edes tullut mieleen. H2 ja H3 kertoivat tämän johtuvan todennäköisesti siitä, että psilositybiinisienten syömisen jälkeen tulee yleensä huono, oksettava olo. Lisäksi H2 raportoi kehollisiin tuntemuksiin kuuluvan käsien hikoilua ja kylmiä ja kuumia aaltoja, sekä hengästymistä. H1 ja H3 eivät kuvailleet tällaisia vaikutuksia.

“Ja... sen mä ainaki muistan et mulla oli hirmu pitkään se huono olo, oksettava olo, sen teen juonnin jälkeen, et se nousun yhteydessä mulla oli hirmu pitkään huono olo. Ja semmonen et mua puhallututti hirveesti, eli puhalsin ilmaa pihalle silleen et hengästytti vaikka en tehny mitään. Ja tota... puristelin nyrkkejä yhteen ja heiluin eessuntaassun ja puhaltelin ja kädet hikos ja semmosta niinku, että tuns että ne nousee, et alkaa vaikuttamaan -- “ [H2]

Fyysisiin vaikutuksiin liittyy myös oman kehon tai liikkumisen tuntuminen raskaalta, mitä H2 kuvailee sanoin “body load”, jolla käyttäjät kuvailevat psykedeelien käytön yhteydessä tulevia, usein negatiivisia, fyysisiä vaikutuksia. H1 kertoi, että matkan aikana tekee mieli hidastaa kehon liikkeitä, mutta hänen mukaansa tämä vaikutus lähtee enemmän mielestä kuin mistään kehollisesta.

“En oikei osaa sanoo että siinä ois ollu mitää erikoisempaa, ehkä enemmän just se ettei pystyny keskittymään semmoseen jatkuvaan informaatiotulvaan, tuntu koko ajan että halus vähä hidastaa kaikkee omia liikkeitä ja semmosta ja seki lähti ehkä enemmän mielestä ku fyysisistä tuntemuksista.” [H1]

Viittauksia Zinbergin *set and setting* -käsitteisiin tulee useassa kertomuksessa. Esimerkiksi tulkitsin H1:n käyttämän käsiteparin “ympäristö ja hetki” suomennetuksi versioksi Zinbergin käsitteistä. Myös H2 mainitsee näiden muuttujien vaikutuksen sienikertomuksen yhteydessä sanoin “asiat ja olosuhteet”.

“No se riippuu hyvin paljon tripistä ja siitä olotilasta ennen tippiä, että mitä asioita pään päällä on ennen ku menet syömään niitä. Onko, onko mitää asiaa minkä haluais käsitellä sen tripin aikana, tai niin, se riippuu nii monista asioista ja olosuhteista, onko paljo porukkaa, onko mukavaa vai päinvastoin.” [H2]

3.3 Kuvausten erot ja yhtäläisyydet

Kuten aiemmin mainitsin, haastattelun lopuksi pyysin haastateltavia 2 ja 3 vertailemaan päihteiden vaikutuksia itse. Tämä siksi, että koen kiinnostavaksi myös sen, millaisin sanoin itse käyttäjät kuvailevat eroja ja yhtäläisyyksiä.

Näkökentän muutosten luonne vaihtuu kertomuksissa psykedeelien välillä. Näkökentän muutosten kuvailuissa on sekä samoja että huomattavasti erilaisia piirteitä. LSD-kertomuksissa muutokset ovat enemmän läsnä ja paljon selkeämpiä kuin sienikertomuksissa. LSD:n visuaalisiin vaikutuksiin kuuluvat haastatteluiden mukaan asioiden näyttäminen terävämmiltä ja kirkkaammilta, ja näkökenttä tuntui laajentuvan. H2 kuvaili lisäksi asioiden ympärille muodostuvia kehyksiä tai auroja. Psilosybiinisten visuaaliset muutokset ovat lähes päinvastaisia: informantit kuvailivat niiden olevan pehmeitä, kuin “mössöä”, ja asiat saattoivat tehdä aaltoilevaa tai soljuvaa liikettä. H1 mainitsi, että videot saattoivat näyttää siltä, että niissä

oli kaksi tai kolme kuvaa päällekkäin. H3 ja H1 havaitsivat liikettä kuvissa, jotka olivat paikoillaan. Yhteinen näkökentän muutos psykedeeleissä vaikuttaisi olevan värien voimistuminen, etäisyyksien vaihtelu ja asioiden näyttäminen kiinnostavammilta kuin normaalisti.

”No se on vähän niinku erilaista hapoissa ja sienissä. Että... no mulle on monesti sanottu sitä et happo on vähän niinku kolmio ja sienet on vähän niinku ympyrä. Et kolmiossa on terävät kärjet eli näät kaiken hirmu tarkasti ja sitte visuaalit on terävämpiä, et ei oo niin sulavia ja... pehmeitä kun happotripillä ne on semmosia aika teräväpiirtosia ja sellasia viivasuoria ja sellasia... niinku... sitä on vaikee kyllä selittää.” [H2]

”Tota, sitte LSD:ssä ja sienissä eroo se et LSD:ssä näkee paljon selkeemmin ja kaikki on sellasta kristallinkirkkaan näköstä, sienissä on vähä se näkökenttä semmone, sitä on vähä silleen, no mä kutsun sitä sienimäiseksi oloks et se on semmosta mössöö, et ei oo ehkä ihan mukana siinä hetkessä. Mut tota LSD:ssä on itellä et se on ollu semmone... tarkkaavaisempi olo verrattuna sieniin.” [H3]

Sekä LSD- että psilositybiinikertomuksissa mainituksi tulee musiikin vaikutus visuaaleihin ja olotilaan. Kuten aiemmin mainitsin, tämä on jonkintasoista synestesiaa. Musiikin merkitys kertomuksissa vaihtelee melko paljon, mutta lähes kaikissa sitä käytettiin matkan ja oman olotilan säätelyyn tai tehostamiseen jollain tavalla. H1 ja H3 kertoivat, että psilositybiinisienten käytön aikana he kuuntelevat mieluummin rauhallisempaa musiikkia kuin normaalisti. Sienten käytön aikana ei myöskään tule kertomuksissa ilmi yhtä suuria muutoksia kuulossa kuin LSD:n käytön aikana, erityisesti H2:n mukaan. Yhteistä kaikissa haastatteluissa oli se, että musiikkia oli erityisen mukava kuunnella matkan aikana, ja se kuulosti paremmalta kuin normaalisti.

”No hapoissa mä on kuullu musiikin ihan eri tavalla ja niinku semmosena uudenlaisena joka kerta ja sykähdyttävänä, mut jotenki sienissä mulla ei oo semmosta samanlaista, et sienissä mulla tulee musiikista samanlainen olo ku mä oisin kännissä kuuntelisin musiikkia. Eli semmone rento fiilis, tekis mieli laulaa mukana ja tanssia, ja heilua vaan musiikin tahtiin, ja siitä musiikista tulee hyvä olo, ja semmone mukava fiilis. Ja.. Semmone, hapoissa se on jotenki niin erilainen kokemus ku sienissä. Mulla se kuuloaisti ei jotenki muutu niin voimakkaasti sienissä ku hapoissa.” [H2]

Emootioiden herkkä vaihtelu ja niiden intensiteetin kasvaminen tulee selkeästi esille kaikissa kertomuksissa. Haastateltavat kertoivat, että hyvät asiat tuntuivat erityisen hyviltä ja huonot asiat erityisen negatiivisilta. Matkan aikana koetut tuntemukset ja niiden vahvuus puolestaan vaikuttavat siihen, puhutaanko itse kokemuksesta hyvänä vai huonona. Tämä lajittelu hyviin ja huonoihin trippeihin tulee H1:n ja H2:n haastatteluissa ilmi. Molempien päihteiden käyttökertomuksiin liittyy haastatteluissa sekä erittäin negatiivisia että erittäin positiivisia tunteita. Psilositybiinisienten käytön aikana H1 kertoi pelkäävänsä tappavansa itsensä, ja H2 sai ensimmäisessä kertomuksessaan paniikkikohtauksen LSD:n käytön aikana. Emootioilta

neutraalein on H3:n ensimmäinen LSD:n käyttökertomus, jolloin hän koki lähinnä tylsyyttä ollessaan yksin. Muissa kertomuksissa haastateltavat kertovat itseen, ympäristöön tai muihin ihmisiin suuntautuvasta rakkauden ja välittämisen tunteesta. Lisäksi erityisesti H2:n kertomuksissa ja hänen vertaillessaan päihteitä tulee ilmi tietynlainen kiinnostus ja ihailu maailmaa kohtaan, mitä voisi verrata näkö- ja kuuloärsykkeiden vaikuttamiseen mielenkiintoisemmalta.

“Ja kaikki tuntuu semmoselle, no mitkä yhistää sieniä ja happoo, ni on että kaikki tuntuu hirmu kauniille ja uskomattomalle. Että tulee jossai vaiheessa se ajatus päähän että tää on ihan uskomatonta että miten siistissä maailmassa me ollaan ja... miten siistiä kaikki on, miten siistiä elämä on, et ihan uskomaton olo, olotila...” [H2]

Kokonaisuudessaan psykedeelikokemuksissa olotilan pohjavire vaikuttaisi olevan erilainen: LSD-kertomuksissa korostuu aktiivisuus, leikkisyys ja lapsenomaisuus. Tiedyt asiat vaikuttivat LSD-kertomuksissa vierailta, uusilta ja jännittäviltä, kuten H3:n mukaan ulkoilma näytti vieraalta maailmalta, ja H2:n mukaan esimerkiksi oma keho saattoi tuntua vieraalta. Toiset asiat taas vaikuttivat tutuilta ja turvallisilta, kuten omat ystävät ja asunto. Psilositybiinisienten tapauksissa oloa kuvaillaan seesteiseksi ja rennoksi, eikä aktiivisuudesta ole mainintaa.

“LSD:ssä on se et se on nii pitkäkestonen et aika tuntuu, et menee tosi nopeesti se 12 tuntia, siinä kerkee tapahtua helvetisti kaikkia asioita ja vaikka silloin me lämmitettiin vaa saunaa täällä ja kaikkee... LSD:ssä on kans mukava tehdä asioita mut sienissä on vähä hankala saada mitä aikaseks ku on nii sekava tila siinä. Mut LSD:ssä on mukava ku teki vaan kaikkee, paistettiin just makkaraa vaan tuolla kodalla ja pompittiin metissä, mut sienissä ei voi tehdä niin paljoo, tai ainaki ite halua vaan istua kotona.” [H3]

Fyysiset tuntemukset vaihtelevat kertomusten välillä suuresti. H2:n kaikissa kertomuksissa matkan alussa oireina ovat kehon, erityisesti käsien hikoilu ja kylmä hiki. Lisäksi hänen mukaansa oma keho saattaa LSD:n käytön aikana tuntua vieraalta. Psilositybiinisienten käytön jälkeen pahoinvointi ja oksettava olo vaikuttaisi olevan tavallista, mutta tätä esiintyy kertomuksissa myös vain alkumatkan aikana. H1 ei haastattelussa mainitse muita fyysisiä muutoksia kuin liikkeiden hidastumisen. Aktiivisuuden väheneminen sopiikin yhteen rauhallisuuden ja seesteisyyden kuvausten kanssa. H1 mainitsi, että yleisesti psilositybiinisienten vaikutusten aikana kylmyyttä ja kuumuutta ei välttämättä tunnista heti, ja H3 kertoi, että saunan lämpö tuntui lämmön sijaan pistelyltä iholla.

Kysyessäni haju- ja makuaistin muutoksista kaikki haastateltavat mainitsivat molemmissa päihteissä sen, ettei matkan aikana tule mieleen syödä. Kuten aiemmin mainitsin, tämä saattaa johtua kaikkien muiden aistikokemuksen voimakkaasta muutoksesta. Lisäksi on mahdollista, että esimerkiksi nälän tunnetta ei huomaa tai osaa tulkita näläksi. H2 kertoi LSD-matkan aikana

juoneensa vettä, mikä tuntui hänen mukaansa siltä, kuin joisi vettä ensimmäistä kertaa. H3 puolestaan kertoi maistaneensa LSD-matkan aikana havunneulasia, jotka maistuivat mustikoilta, ja hän myös mainitsi huomaavansa kemikaalimaisen hajun, mikä on hänelle yhteistä kaikilla matkoilla. Näiden suurten muutosten vuoksi onkin merkillistä, ettei syömistä koeta merkittävämmäksi osaksi päihteiden käyttöä.

Haastatteluista välittyy selkeä tunne siitä, että LSD ja psilositybiiniset monista yhtäläisyyksistä huolimatta tuottavat merkittäväällä tavalla erilaiset kokemukset. Molempia psykedeelisiä käyttäneet haastateltavani kuvailevatkin psykedeelikokemusten eroja seuraavasti:

“Se mikä niitä erottaa ni on just se pehmeys ja kovuus, hapoissa on semmone jämäkkä, kova, suoraviivanen, ja sienissä taas semmonen pehmeä, pyöree, kiemurteleva, sulava. Jos tämmösillä Alkon nimityksillä lähtee kuvailemaan. Sitä on vaa... se, no, nii, se pitää vaa, että sen oppii täydellisesti ymmärtämään ni se pitää vaa kokea.” [H2]

“Emmä tiiä, mut sillä tavalla paljon samaa mut silti ei niitä ihan voi verrata silleen, et on ne sen verran erilaiset.” [H3]

Yleisin kaikissa haastatteluissa käytetty sana kuvailemaan oloa on ”sekava”, jota informantit käyttävät kuvailemaan päihteiden aiheuttamien muutosten kokonaisuutta. Lisäksi he mainitsevat mielen tai tajunnan olevan laajentunut matkan aikana. Nämä pysyvät molemmille päihteille yhteisinä, ja vaikuttaisivat kuvaavan psykedeelien käyttökokemuksia aineistossani yhdenmukaisesti. Lisäksi haastateltavat mainitsevat kaikissa haastatteluissa jonkinlaisella tasolla Zinbergin *set and setting* -käsitteet, ja he selittävät matkan aikaisia ajatuksia ja emootioita näillä tekijöillä.

4. Tulokset ja loppupohdinta

LSD:n ja psilositybiinisten käyttökokemuskertomuksissa on sekä eroja ja yhtäläisyyksiä kaikilla tarkastelemillani kokemuksellisilla ulottuvuuksilla ja käyttäjäkohtaisesti. Näköaistin muutoksia yhdistää värien voimistuminen, etäisyyksien vaihtelu, liikkeen näkeminen staattisissa asioissa ja asioiden näyttäminen kiinnostavammilta. Muutosten luonne puolestaan vaihtuu päihteiden välillä: psilositybiinisten visuaalisia vaikutuksia kuvaillaan aaltoileviksi, soljuviksi ja ”mössöksi”, joita ei mainita LSD:n tapauksessa. Näkökentän muutokset ovat luonteeltaan oikeastaan vastakohtaisia, sillä LSD:n kohdalla mainitaan asioiden näkeminen tarkemmin ja kirkkaammin. Kuuloaistin muutokset eivät ole kovin huomattavia

psilositybiinisienten tapauksessa rauhallisemman musiikin suosimisen lisäksi, kun taas LSD-kertomuksissa äänet vääristyvät ja musiikki kuulostaa uudelta ja erilaiselta. Yhteistä kertomuksissa on matkan ja olotilan ohjailu tai tehostaminen tietynlaisen musiikin kuuntelun avulla. Molempien päihteiden kertomuksissa esiintyy vaihtelevasti synestesiaa. Käyttäjät eivät kokeneet haju- ja makukokemuksia kovin merkittäviksi, vaikka näissä on selkeästi tapahtunut myös suuria muutoksia. Päihdekokemukset eroavat toisistaan merkittävimmin juuri yleisessä olotilassa. LSD:lle ominaista on aktiivisuuden lisääntyminen ja vierauden kokemukset. Psilositybiinimatkojen aikana haastateltavat pysyvät enemmän paikoillaan, ja matkoja kuvaillaan seesteisemmiksi. Usein haastatteluissa mainittu sana yleisen olotilan kuvaamiseen psykedeelien vaikutuksen alaisena on "sekava", ja mieltä kuvataan laajentuneeksi. Olotilaan vaikuttavat tiiviisti koetut emootiot, joiden intensiteetti lisääntyy molempien psykedeelien käytön aikana. Tunteet vaihtelevat kertomuksissa ääripäästä toiseen, paniikkikohtauksesta ja itsemurhan pelosta rakkauden ja euforian tunteisiin.

Vaikka kertomuksissa on monia samoja piirteitä jo nyt, hyvin pienellä aineistolla, varmojen tutkimustulosten saamiseksi pitäisi järjestää laajempia jatkotutkimuksia. Aineiston kylläntymispistettä ei selkeästi vielä tässä vaiheessa ole saavutettu. Jatkotutkimuksia ajatellen olisi hyvä ottaa tarkemmin huomioon päihteen käyttäjän ja annoksen koot sekä mahdollisesti matkan aikana käytetyt muut päihteet, joista H2 mainitsi kannabiksen. Lisäksi tulisi haastatella ihmisiä, jotka eivät tunne toisiaan kovin hyvin, jotta voitaisiin nähdä, onko kuvailuilla piirikohtaisia eroja.

5. Lähdeluettelo

Abraham, H.D. ym. (1996). *The Psychopharmacology of Hallucinogens*. Neuropsychopharmacology 14.

Badham, E. (1984). *Ethnobotany of psilocybin mushrooms, especially Psilocybe Cubensis*. Journal of Ethnopharmacology vol 10 nro 2.

Erowid-sivusto. <<https://www.erowid.org/>>

Kaivola-Bregenhøj, A. (1988). *Kertomus ja kerronta*. Helsinki: Suomalaisen kirjallisuuden seura 1988.

Kansalaisaloite-sivusto. <<https://www.kansalaisaloite.fi/fi>>

Kavenska, V. (2015). *Ayahuasca Tourism: Participants in Shamanic Rituals and their Personality Styles, Motivation, Benefits and Risks*. Journal of Psychoactive Drugs vol 47 nro 5.

Kuula, A. (2005). *Tutkimuseetiikka: aineistojen hankinta, käyttö ja säilytys*. Tampere: Vastapaino 2006.

Multidisciplinary Association for Psychedelic Studies (MAPS) -sivusto. <<https://maps.org/>>

Móró, L. (2017). *Hallucinatory Altered States of Consciousness as Virtual Realities*. Väitöskirja. Turun yliopisto. Turku: Painosalama Oy 2017.

Murphree, H. (1962). *Quantitative studies in humans on the antagonism of lysergic acid diethylamide by chlorpromazine and phenoxybenzamine*. Clinical Pharmacology & Therapeutics vol 3 nro 3.

Paunonen, H. (2005). *Tsennaaks Stadii, bonjaaks slangii. Stadin slangin suursanakirja*. Helsinki: WSOY.

Pieskä, T. (2018). *Psykedeealien katalysoima mystinen kokemus kokemuskerronnan näkökulmasta*. Uskonnontutkija vol 7 nro 2.

Pletscher, A. & Pletscher, D. (1993). *Fifty years of LSD: Current Status and Perspectives on Hallucinogens*. Lontoo: Taylor & Francis Ltd.

PsychedSubstance -kanavan video *Your First Trip*. (27.8.2016)
<https://www.youtube.com/watch?v=4P_S0jsZIOM>

Päihdelinkki-sivusto. <<https://paihdelinkki.fi/>>

Salo, P. ym. (2005). *Suomen helttasienten ja tattien ekologia, levinneisyys ja uhanalaisuus*. Kurikka: Painotalo Casper Oy 2005.

Siikala, A-L. (2017). *Suomalainen šamanismi*. Tallinna: Meedia Zone OÜ 2017.

The Third Wave -sivuston artikkeli *LSD vs Psilocybin Mushrooms*
<<https://thethirdwave.co/lsd-vs-shrooms/>>

Virratvuori, A. (2017). *Kannabiksen käyttäjä suvaitsevaisuuden kynnyksellä: suomalainen ritualisoitu kannabiksen käyttö siirtymäriittinä*. Pro gradu -tutkielma, Turun yliopisto.

Zinberg, Norman. (1984). *Drug, Set, and Setting. The Basis for Controlled Intoxicant Use*. New Haven, Connecticut: Yale University Press.

6. Liitteet

Liite 1 – haastateltavien tiedot.

Haastateltava 1 [H1]

Mies

Käyttänyt psykedeelisiä psilositybiinisieniä

Haastattelu tehty 13.11.2019

Haastateltava 2 [H2]

Nainen

Käyttänyt sekä psilositybiinisieniä että LSD:tä

Haastattelu tehty 24.10.2019

Haastateltava 3 [H3]

Mies

Käyttänyt sekä psilositybiinisieniä että LSD:tä

Haastattelu tehty 26.10.2019

Liite 2 – muistilista haastatteluja varten.

- Haastateltavien informointi
- Pyydä haastateltavia H2 ja H3 kertomaan kaksi trippiä, joissa hän on käyttänyt LSD:tä, ja yksi, jossa on käyttänyt sieniä, ja H1:ltä kaksi trippiä, joissa hän on käyttänyt sieniä.
- Visuaalit, näköaisti
- Kuuloaisti
- Kehon tuntemukset
- Sosiaalinen puoli
- Maku ja haju
  - Ruokahalu
- Henkinen, emotionaalinen puoli
- Lopuksi: pyydä vertailemaan päihkeitä itse (H2 ja H3)
- Kiitä haastateltavaa